

ATP's rolle og værdiskabelse i pensionssystemet

ATP-pensionen hører hjemme i det danske pensionssystemets bærende søjle sammen med de offentlige pensioner. Her er de offentlige pensioners rolle at levere stabile, forudsigelige og livslange pensioner. Derfor er ATP's pensionsprodukt designet som en garanteret livslang pension ligesom folkepensionen.

Det danske pensionssystem består af tre søjler og illustreres ofte som en pyramide bestående af tre lag, hvor lagene udgøres af (se Figur 1):

1. Grundpension, som med offentlige pensioner og ATP Livslang Pension sikrer en garanteret grundtryghed for alle (søjle 1).
2. Arbejdsmarkedspensioner, som gennem arbejdsmarkedsaftalte obligatoriske ordninger sikrer rimelig dækningsgrad i pensionisttilværelsen (søjle 2).
3. Individuel pension, som giver individuel fleksibilitet og mulighed for supplerende opsparing (søjle 3).

Hvert lag (søjle) i pyramiden er indrettet med henblik på at løse specifikke dele af de komplekse og omfattende opgaver, der ligger i det danske pensionssystem.

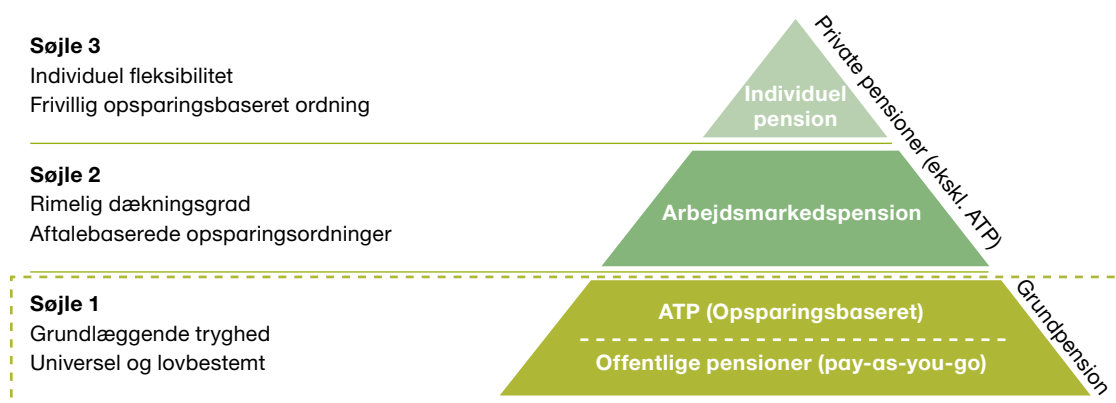
Søjle 1 består af de offentlige pensioner (folkepensionen, ældrecheck, boligydelse og varmetillæg)

og ATP Livslang Pension og kaldes tilsammen for *grundpensionen*. Grundpensionen skal sikre alle en grundlæggende økonomisk tryghed igennem hele pensionstilværelsen. Derfor er pensionerne livslange, garanterede, baseret på lovgivning via Folketinget og dækker befolkningen bredt. Dermed ved man, hvad man kan regne med at få udbetalt i hele pensionstilværelsen, og det brede kollektiv sikrer stabile pensioner, når der er udsving i levetid og afkast (modsat et markedsrenteprodukt). Denne del af pyramiden skal med andre ord sikre grundlæggende økonomisk tryghed for den enkelte.

ATP-pensionen udgør den opsparingsbaserede del af søjle 1 og aflaster derfor de offentlige skattefinansierede pensioner i søjle 1. Grundpensionen er en forsikring for den enkelte, da ingen på forhånd ved, hvad livet bringer.

Søjle 2 består af arbejdsmarkedspensioner via arbejdsmarkedspensionsselskaber eller kommercielle pensionsselskaber (herunder også tjenestemandspensionerne). Formålet er at skabe en indkomstudjævning →

Figur 1: Pensionspyramiden – en illustration af det danske 3-søjle-system

gennem livet og en balance imellem indkomsten før og efter pensionering – dvs. en rimelig dækningsgrad. Arbejdsmarkedspensionerne er bestemt via overenskomster eller lokalaftaler (obligatoriske) og er opsparringsbaserede, mens tjenestemandspensionen er en rettighedspension, der er skattefinansieret og bestemt ved lov.

Søjle 3 består af de individuelle pensionsordninger, som sikrer fleksibilitet ift. den enkeltes udbetalingsprofil og opsparringsniveau. Søjle 3 giver også de personer, der ikke er omfattet af arbejdsmarkedspensionerne i søjle 2 (fx selvstændige og lønmodtagere uden en arbejdsmarkedspension) en mulighed for at spare op til deres pension.

De tre søjlers samspil gør stærk

Samspillet mellem pensionssystemets tre søjler er utrolig vigtigt, og er en af årsagerne til, at det danske pensionssystem vurderes som et af verdens bedste.

Et grundlæggende princip er, at jo mere du selv sparer op til pension, desto mindre får du udbetalt fra det offentlige. Den modregning sørger sammen med pensionsafkastskatten for, at de offentlige pensioner aflastes. De private pensioner er dermed med til at sikre den økonomiske holdbarhed af det danske pensionssystem. Omvendt kompenserer de offentlige pensioner for faldende private pensioner, hvis pensionsudbetalingerne falder. Det samspil sikrer igennem grundpensionen i søjle 1, at alle får en stabil grundpension, uanset hvilket arbejdsliv den enkelte måtte få, eller hvis markederne giver dårlige afkast i nogle år. Grundpensionen er dermed en kollektiv forsikringsordning, hvor alle danskere deler risikoen.

Risikodelingen imellem søjlerne sørger for stabile pensioner, når der er udsving på markederne og giver samtidig opsparingen i søjle 2 og 3 mulighed for at indbygge mere risiko, fordi søjle 1 har sikret det økonomiske fundament.

De offentlige pensioner og ATP udgør i dag tre ud af fire pensionskroner og vil udgøre en ud af to kroner, når de nye arbejdsmarkedspensioner er fuldt modnet. Søjle 1 kommer således også til at spille en væsentlig rolle i fremtiden (se fx ATP Faktum 213: www.atp.dk/dokument/213-3-ud-af-4-kroner-kommer-i-dag-fra-det-offentlige-og-atp)

ATP's specifikke bidrag til pensionssystemet

ATP-pensionen er en del af grundpensionen i søjle 1, som skal sikre stabile forudsigelige livslange pensioner, og er derfor designet som en garanteret livslang pension ligesom folkepensionen.

ATP udbetaler årligt ca. 18 mia. kr. til pensionisterne, mens der indbetales knap 12,5 mia.kr. I fremtiden vil der blive sparet endnu mere op til ATP, da den nye pensionsordning Obligatorisk Pensionsordning (OP) for overførselsindkomstmodtagere, der blev indført i 2020, fremover vil sikre en endnu større opsparring i ATP – forventningen er at det på lang sigt vil øge de årlige indbetalinger med omkring 30 pct.

I dag har 35 pct. af pensionisterne kun en pensionsindkomst fra de offentlige pensioner og ATP-pensionen. (søjle 1), og ATP-pensionen udgør ca. 10 pct. af indkomsten for pensionisterne i de første 5 indkomstdeciler.

ATP-pensionen dækker næsten alle på arbejdsmarkedet, fordi alle lønmodtagere og næsten alle overførselsmodtagere indbetaler til ATP. Det betyder, at at 91 pct. af de 18-66-årige i dag i et givent år indbetaler til ATP, mens omkring 65 pct. indbetaler til en arbejdsmarkedspension og 17 pct. indbetaler til en individuel ordning. ATP-pensionen er dermed også med til at sikre, at der ikke bliver for mange huller i opsparingen, når man befinder sig uden for en lønmodtageransættelse med en arbejdsmarkedspension. ATP-pensionens brede dækning og det faktum, at man indbetaler til ATP over mange år betyder, at alle danskere får sparet op til deres egen pension, hvilket giver en mindre skæv fordeling af pensionsformuerne og pensionsindkomsterne, samtidig med at det sikrer dem med de laveste indkomster en højere grundpension.

Fordi ATP-pensionen er et simpelt produkt, uden nogen valgmuligheder, og samtidig har næsten alle danskere som medlemmer, er omkostningerne meget lave – en ÅOP på 0,30 pct. i 2023 mod et gennemsnit på ca. 1 pct. i pensionsbranchen som helhed. De lave omkostninger medfører, at man får meget pension for de opsparede midler.

40 pct. af indbetalingerne til pension sker i dag til ratepensioner, som typisk løber i 10-15 år, men 25 pct. af pensionisterne kan forvente at være 25 år eller mere på pension. ATP-pensionen er en livsvarig pension og sikrer dermed en pension, så længe man lever.

75 pct. af indbetalingerne til pension sker i dag til såkaldte markedsrenteprodukter, hvor opsparerer selv bærer levetidsrisikoen og investeringsrisikoen. ATP-pensionen er en garanteret pension, hvor kollektivet sammen bærer levetidsrisikoen og investeringsrisikoen.

Hvis du gerne vil læse mere om ATP's rolle i pensionssystemet så kig i "Pension i tal 2023" kapitel 6, som netop omhandler dette emne:

atp.dk/vores-opgaver/atp-livslang-pension/pensions-analyser/pension-i-tal